

**LEGISLATIVA TÝKAJÍCÍ SE ŠKOLSKÉ
PROBLEMATIKY VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S
MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM**

Zákon a vyhlášky

- ▶ *zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ze dne 24. září 2004, účinný od 1. ledna 2005 ve znění pozdějších předpisů*
- ▶ *vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ze dne 9. února 2005, účinná od 17. února 2005 ve znění pozdějších předpisů*
- ▶ *vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ze dne 21. ledna 2016, účinná od 1. září 2016 ve znění pozdějších předpisů*

zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

- ▶ § 2 Zásady a cíle vzdělávání
- ▶ § 3 Systém vzdělávacích programů
- ▶ § 4 Rámcové vzdělávací programy
- ▶ § 5 Školní vzdělávací programy
- ▶ § 7 Vzdělávací soustava, školy a školská zařízení
- ▶ § 14 Vzdělávání příslušníků národnostních menšin
- ▶ **§ 16 Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami**
 - ▶ § 16a Poradenská pomoc školského poradenského zařízení
 - ▶ § 16b Revize

zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

- ▶ § 17 Vzdělávání nadaných dětí, žáků a studentů
- ▶ § 18 Individuální vzdělávací plán
- ▶ § 36 Plnění povinnosti školní docházky
- ▶ § 37 Odklad povinné školní docházky
- ▶ § 40 Druhy jiného způsobu plnění povinné školní docházky
- ▶ § 42 Vzdělávání žáků s hlubokým mentálním postižením
- ▶ § 45 Stupně vzdělání
- ▶ § 47 Přípravné třídy základní školy
- ▶ § 48 Vzdělávání žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami a s autismem
 - ▶ § 48a Přípravný stupeň základní školy speciální
- ▶ § 51 - 53 Hodnocení výsledků vzdělávání žáků
- ▶ § 115 - 121 Školská zařízení a školské služby

§ 16 ŠZ Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

- ▶ **dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami** se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření
- ▶ **podpůrnými opatřeními** se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta
- ▶ děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na **bezplatné poskytování** podpůrných opatření školou a školským zařízením
- ▶ **podpůrná opatření spočívají v:**
 - ▶ poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení

§ 16 ŠZ Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

- ▶ úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče
- ▶ úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání
- ▶ použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek
- ▶ úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy
- ▶ vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu
- ▶ využití asistenta pedagoga, dalšího pedagogického pracovníka
- ▶ poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených

§ 16 ŠZ Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

- ▶ podpůrná opatření se člení do pěti stupňů podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti
- ▶ podpůrná opatření různých druhů nebo stupňů lze kombinovat
- ▶ **podpůrná opatření prvního stupně** uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení
- ▶ **podpůrná opatření druhého až pátého stupně** lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení
- ▶ podmínkou poskytování podpůrného opatření druhého až pátého stupně školou nebo školským zařízením je vždy **předchozí písemný informovaný souhlas zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka**

- **pátý stupeň** - vzdělávání v základní škole speciální

§ 16 ŠZ Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

- ▶ pro děti, žáky a studenty s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem lze zřizovat školy nebo ve školách třídy, oddělení a studijní skupiny
- ▶ východisko - v omezení zraku, sluchu, řeči, podpurných a pohybových funkcí, inteligence, emocionality
- ▶ projev klinickým obrazem nebo chronickým onemocněním
- ▶ často v kombinaci

§ 16a ŠZ Poradenská pomoc školského poradenského zařízení

- ▶ školské poradenské zařízení poskytne poradenskou pomoc dítěti, žákovi, studentovi nebo zákonnému zástupci dítěte nebo žáka na základě jeho žádosti nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci
- ▶ škola nebo školské zařízení spolupracuje před přiznáním podpůrného opatření dítěti, žákovi nebo studentovi zejména se školským poradenským zařízením, zřizovatelem, lékařem a orgánem sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)
- ▶ výsledkem poradenské pomoci školského poradenského zařízení jsou zejména zpráva a doporučení
- ▶ ve zprávě školské poradenské zařízení uvede skutečnosti podstatné pro doporučení podpůrných opatření

§ 16a ŠZ Poradenská pomoc školského poradenského zařízení

- ▶ v doporučení uvede závěry vyšetření a podpůrná opatření prvního až pátého stupně, která odpovídají zjištěným speciálním vzdělávacím potřebám a možnostem dítěte, žáka nebo studenta, a to včetně možných kombinací a variant podpůrných opatření a způsobu a pravidel jejich použití při vzdělávání
- ▶ školské poradenské zařízení poskytuje zprávu a doporučení tomu, komu je poskytována poradenská pomoc
- ▶ škole nebo školskému zařízení, v němž se dítě, žák nebo student vzdělává, poskytuje pouze doporučení

Katalogy podpůrných opatření

- ▶ projektový tým odborníků z Univerzity Palackého v Olomouci a z neziskových organizací vytvořil v roce 2015 moduly „Katalogy podpůrných opatření“, které reagují na změny ve školském zákoně
- ▶ zaměřují se na dopady, které postižení nebo znevýhodnění přináší do vzdělání a právě na tyto potřeby reagují podpůrná opatření, která jsou členěna do **5 stupňů podpory**
- ▶ podpůrná opatření jsou v katalogu rozčleněna podle svého charakteru do:
 - ▶ **10 věcných kategorií** (organizace výuky, modifikace výukových metod a forem, intervence, pomůcky, úpravy obsahu vzdělávání, hodnocení, příprava na výuku, sociální a zdravotní podpora, práce s třídním kolektivem, úprava prostředí)
 - ▶ **jedné oblasti organizačního a personálního zabezpečení**

vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

▶ § 1 Poskytování poradenských služeb:

- ▶ dětem, žákům, studentům, zákonným zástupcům, školám a školským zařízením - bezplatně

▶ § 2 Účel poradenských služeb:

- ▶ vytváření vhodných podmínek pro zdravý tělesný, psychický a sociální vývoj žáků, pro rozvoj jejich osobnosti před zahájením vzdělávání a v průběhu vzdělávání
- ▶ naplňování vzdělávacích potřeb a rozvíjení schopností, dovedností a zájmů před zahájením a v průběhu vzdělávání

vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

- ▶ zjišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáka a mimořádného nadání žáka, doporučování vhodných podpůrných opatření a vyhodnocování poskytování podpůrných opatření žákům se speciálními vzdělávacími potřebami a žákům mimořádně nadaným
- ▶ prevence a řešení vzdělávacích a výchovných obtíží, prevence různých forem rizikového chování a dalších problémů souvisejících se vzděláváním a s motivací k překonávání problémových situací
- ▶ vytváření vhodných podmínek pro vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 školského zákona
- ▶ vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky, kteří jsou příslušníky jiných kultur nebo žijí v odlišných životních podmínkách
- ▶ vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky nadané a mimořádně nadané

vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

- ▶ vhodná volba vzdělávací cesty a pozdějšího profesního uplatnění
- ▶ rozvíjení pedagogicko-psychologických a speciálně pedagogických znalostí a profesních dovedností pedagogických pracovníků
- ▶ podpora vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných ve školách a školských zařízeních, jakož i zmírňování důsledků znevýhodnění a prevence jeho prohlubování
- ▶ metodická podpora pedagogů, kteří se podílejí na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- ▶ metodická podpora výchovných poradců a školních metodiků prevence, asistentů pedagoga a dalších pedagogických i nepedagogických pracovníků, kteří se podílejí na zajišťování podpůrných opatření ve vzdělávání žáků
- ▶ posílení kvality poskytovaných poradenských služeb zejména prostřednictvím součinnosti školských poradenských zařízení a školních poradenských pracovišť

vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

- ▶ **§ 3 Školská poradenská zařízení:** pedagogicko-psychologická poradna (PŘÍLOHA č. 1), speciálně pedagogické centrum (PŘÍLOHA č. 2)
- ▶ **Školní poradenská pracoviště (PŘÍLOHA č. 3):** výchovný poradce, školní metodik prevence, školní psycholog, školní speciální pedagog
- ▶ **pedagogičtí a další pracovníci zajišťující poradenské služby ve školských poradenských zařízeních (PŘÍLOHA č. 4):** psycholog, speciální pedagog a sociální pracovník ve školských poradenských zařízeních, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně
- ▶ **PŘÍLOHA č. 5:** informovaný souhlas s poskytnutím poradenské služby ve školském poradenském zařízení

vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

▶ § 2 Podpůrná opatření:

- ▶ **podpůrná opatření prvního stupně** představují minimální úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání a jsou poskytována žákovi, u kterého se projevuje potřeba úprav ve vzdělávání nebo školských službách a zapojení v kolektivu
- ▶ **podpůrná opatření druhého až pátého stupně** se poskytují na základě doporučení školského poradenského zařízení a s informovaným souhlasem zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka
- ▶ podpůrná opatření se poskytují samostatně nebo v kombinacích různých druhů a stupňů v souladu se zjištěnými speciálními vzdělávacími potřebami žáka

vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

- ▶ konkrétní druh podpůrného opatření lze poskytovat pouze v jednom stupni
- ▶ § 3 Individuální vzdělávací plán žáka se speciálními vzdělávacími potřebami
- ▶ § 5 Asistent pedagoga
- ▶ § 9 Působení dalších osob poskytujících podporu
- ▶ § 10 Podrobnosti k poskytování podpůrných opatření prvního stupně školou
- ▶ § 13 Zpráva a doporučení za účelem stanovení podpůrných opatření
- ▶ § 16 Postup při poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně
- ▶ **§ 17 Organizace vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními:**

vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

- ▶ ve třídě, oddělení nebo studijní skupině se může vzdělávat zpravidla **nejvýše 5 žáků se SVP s přiznanými podpůrnými opatřeními druhého až pátého stupně** (s přihlédnutím ke skladbě těchto podpůrných opatření a povaze SVP žáků)
- ▶ počet žáků se SVP s přiznanými podpůrnými opatřeními druhého až pátého stupně nesmí přesáhnout jednu třetinu žáků ve třídě, oddělení nebo studijní skupině
- ▶ ve třídách, odděleních a studijních skupinách, které nejsou zřízeny podle § 16 odst. 9 školského zákona, a ve třídách, odděleních a studijních skupinách škol, které nejsou zřízeny podle § 16 odst. 9 školského zákona, mohou vykonávat přímou pedagogickou činnost souběžně **nejvýše 3 pedagogičtí pracovníci**
- ▶ ve třídě, oddělení nebo ve studijní skupině, která není zřízena podle § 16 odst. 9 školského zákona, se mohou s přihlédnutím k rozsahu SVP žáků vzdělávat **nejvýše 4 žáci uvedení v § 16 odst. 9 školského zákona**

vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

- ▶ § 19 Pravidla vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 školského zákona:
 - ▶ upřednostnění ve škole, která není zřízena pro žáky podle druhu znevýhodnění (§ 16 odst. 9 školského zákona) za využití podpůrných opatření
 - ▶ pokud nepostačují - na základě doporučení PPP, SPC vzdělávání ve škole pro žáky podle druhu znevýhodnění (§ 16 odst. 9 školského zákona)
 - ▶ možnost vzdělávání žáků i s jiným druhem znevýhodnění (max. ¼ z počtu žáků) - **netýká se žáků s mentálním postižením**
- ▶ § 20 Zařazování žáků do školy, třídy, oddělení nebo studijní skupiny zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona
- ▶ § 22 Převedení žáka do vzdělávacího programu základní školy speciální

vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

- ▶ § 24 Organizace vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 školského zákona
- ▶ § 25 Počty žáků:
 - ▶ třída, oddělení a studijní skupina zřízená podle § 16 odst. 9 školského zákona má **nejméně 6 a nejvíce 14 žáků** s přihlédnutím k věku a SVP žáků
 - ▶ pokud z doporučení školského poradenského zařízení vyplývá, že by počet žáků podle předchozího bodu nepostačoval k naplňování jejich vzdělávacích možností a k uplatnění jejich práva na vzdělávání, má třída, oddělení a studijní skupina **nejméně 4 a nejvíce 6 žáků** (ZŠ speciální)
 - ▶ škola zřízená podle § 16 odst. 9 školského zákona má **nejméně 10 žáků**
- ▶ ČÁST ČTVRTÁ - Vzdělávání nadaných žáků

vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

- ▶ **Přehled podpůrných opatření (PŘÍLOHA č. 1):**
 - ▶ část A obsahuje výčet a účel podpůrných opatření, jejich členění do stupňů a u podpůrných opatření druhého až pátého stupně, s výjimkou kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, pravidla pro jejich použití školou a školským zařízením
 - ▶ část B obsahuje výčet a účel kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, jejich členění do stupňů a pravidla pro jejich použití školou a školským zařízením včetně jejich normované finanční náročnosti
- ▶ Individuální vzdělávací plán - IVP (PŘÍLOHA č. 2) - PO 2. - 5. stupně
- ▶ Zpráva školského poradenského zařízení (PŘÍLOHA č. 4)
- ▶ Doporučení pro vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole / ve školském zařízení (PŘÍLOHA č. 5)